

שש א ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים"
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א
בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

גליון מס' 364

ערש"ק פרשת "שמיני", כה' ניסן תשע"ג

שבת מברכי
ראש חודש אייר
המולד בליל תמישי
בשעה 7:00 בערב
5 דקות ו-15 חלקים

האמת

אחד מהדברים הלא כל כך נוחים הוא להודות על האמת. כמה קשה לומר: טעיתי, אני לא בסדר, שכחתי וכו'. אדון כל הנביאים משה רבינו, מלמדינו בפרשתינו כיצד צריך לנהוג. אחד מההלכות בענייני אכילת קדשים נשתכחה ממנו. אהרן הכהן מזכיר לו את ההלכה, והתורה הקדושה מעידה: "וישמע משה ויטב בעיניו". ורש"י הקדוש זצ"ל כותב ומפרש, שמשה רבינו הודה ולא בוש לומר לא שמעתי, אלא אמר: אמת שמעתי ושכחתי. וכותב הגאון הקדוש רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר (שיחות מוסר מאמר סב): "ועמדו המפרשים על כך, מה שבח הוא למשה רבינו ע"ה שהודה על האמת ולא הוציא שקר מפיו? ויש שלמדו מכאן את הקושי הגדול בהודאה על האמת עד ששבח הוא אפילו על משה איש האלוקים. והנה מלבד שקשה לומר כך, הן אמרו חז"ל ששלח משה כרוז לכל המחנה להודיע ששמע ושכח, ותמוה לשם מה עשה כך, ומה הצורך היה בדבר? אכן כבר ביארנו כי היה למשה רבינו טעם נכון להעלים את שכחתו ולומר לא שמעתי, שכן אם תיתכן שכחה אצל משה רבינו, הרי עלול הדבר לערער חס ושלום את יסודות האמונה בתורת משה, שהרי כל התורה מלבד שתי דברות ראשונות, שמעו ישראל מפי משה, ועל ידו נמסרה התורה לישראל מפי הגבורה. ואם כן אין לך "עת לעשות לה" הפרו תורתך", גדול מזה. ואף על פי כן נמנע משה מלומר לא שמעתי, והודה ולא בוש ואמר שמעתי ושכחתי. לקיים מה שנאמר "מדבר שקר תרחק", ודבר זה הוא שבח גדול אפילו על משה רבינו". עכ"ל. וכבר שאלו את הרבי מקוצק זיע"א על הפסוק: "אמת מארץ תצמח". מה זורעים כדי להצמיח אמת, מה צריכים לזרוע כדי שתפרח האמת? וענה אותו אדמו"ר קדוש, שאת השקר צריך לזרוע עמוק באדמה ואז תצא ותפרח האמת במלוא תפארתה. אחים ואחיות יקרים, אין דבר יותר יקר וחשוב מהאמת. צריכים לנו להודות על האמת בכל מצב ולהדבק באנשי אמת ובתורת אמת, ועל ידי זה נוכה באמת לגאולת עולמים.

טועמיה זזיים זכו!

לא אחת יושבים אנו וחושבים האם עושים אנו את רצון הבורא יתברך כרצונו?! האם דרכינו והנהגתנו אהובה ורצויה בשמים?! ואיך באמת נוכל לבדוק ולמצוא תשובה לדבר?! בפרשתינו מונה תורתנו הקדושה את בעלי החיים הכשרים המותרים לנו באכילה ושני סימני טהרה יש בהם, וגאון עוזינו ותפארתנו רבינו יוסף חיים זצוק"ל מצא רמז נפלא בדבר, לעבודתנו אנו את בוראנו: סימן הטהרה האחד זהו - פיצול הפרסה, רומז שאנו עם ישראל מחלקים ומפצלים את יומנו, חציו האחד לה' בתפילה ובלימוד התורה, בברכות ובקיום המצוות השונות, וחציו השני בעבודה, אכילה ושינה וסיפוק צורכי הגוף על מנת שיהיה סיפק בידינו לקיים רצונו. וסימן הטהרה השני - העלאת הגרה, רומזת שאין אנו נלאים ומתעייפים מחזרת התפילה, הברכות וקיום המצוות שחוזרות ונישנות! אחים יקרים, הנה כי כן מצאנו תשובה אחת לשאלה כה חשובה ומרכזית בחיינו בה נוכל לבדוק את מצבינו ומעמדינו!!! ואם חלילה בדקנו לאור הנר בחורים ובסדקים וגילינו שהתשובה לשאלותינו שלילית, וכעת קמה וניצבת לפנינו שאלה נוספת מה עושים כדי למצוא טעם בברכות, במצוות ובתפילות?! תשובה לכך מצאנו ב"מעין השבוע" שהביא את פירושו הנפלא של הנר המערבי, רבינו החיד"א זצוק"ל, על הפסוק "דרוש דרש משה והנה שורף" שכתב שקבלה בידינו לכתוב "דרוש" בסוף שורה בספר התורה, ו-"דרש" בתחילת שורה שאחריה. ומצא בספר קדמון לפרש רמז בדבר, כי התורה ארוכה מארץ מידה ורחבה מיני ים, ומי שחושב שכבר דרש בתורה עד שהגיע ל"סוף שורה", לתכלית הדרושים, יש לו לדעת שעדיין לא דרש אף את ההתחלה והוא עומד עדיין ב"תחילת השורה". וזהו שכתוב בהמשך הפסוק "והנה שרף", ראשי תיבות "שרף" - שישים ריבוא פנים לתורה, ומי יוכל להגיע לתכליתם! עד כאן דבריו הנפלאים, שמתוכם נשכיל ונבין שככל שנרבה להתבונן במעשי המצוות, הברכות והתפילות בפירוש פשט המילים, והבנת פנימיותם, אזי נמצא עולמות נפלאים שהתגלו לעינינו והנה "פנים חדשות" באו לכאן, ציביון חדש יחדור לחיינו, ואפרוריות השיגרה שהיא בעוכרינו תסתלק תתפוגג ותעלם חיש מהר מבית חיינו! ועל הקודם וקודם לכל, לא נשכח לפנות בתפילה ובבקשה בוראנו ויוצרנו, שנזכה לטעום מצוף נופת דבש תורתנו הקדושה ומצוותיה הנפלאים!

זמני כניסת שבת וציאת השבת

לרכנו ת"א	יצאת השבת	כניסת השבת	ת"א
20:16	19:41	18:41	ת"א
20:19	19:39	18:26	י"ם
20:19	19:41	18:23	חיפה
20:19	19:40	18:43	כ"ש

הפסרת השבוע:
"כיוסף עוד"

מטעמים לשבת

החול... ולהורות את בני ישראל". אי אפשר לגדל בנים שיהיו לגדולי תורה, ויכולו להורות כהלכה, בבתי ספר שאינם מבדילים בין הקודש ובין החול...
(מעין השבוע)

"אך את זה לא תאכלו" (יא,ד)
פירש הרב "כף החיים" זצ"ל בסיפרו "ישמח ישראל": ידוע, כי "אך" - בא למעט, ו"את" בא לרבות. וכאן באו סמוכים וצמודים, מיעוט וריבוי. לומר לך

שהנוהר במאכלות אסורים אינו חייב להסתגף ולמעט מהנאותו, משום שלכל דבר יש תחליפים נאותים ואפשר להתענג במאכלים כשרים. וכמאמר חז"ל: "אסרתי לך דם - התרתי כבד, שכולו דם. אסרתי לך חזיר - התרתי לך דג שיבוט", שטעמו זהה. מה עוד כיום, שניתן למצוא הכל בהכשרים מהודרים, ולהקפיד על כשרות למהדרין!
(מעין השבוע)

יתבי קמיה דהלל... חד אמר: מפני מה בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה? וחד אמר: מפני מה בוצרין בטהרה ומוסקין בטומאה? אמר: מובטח אני בזה שמורה הוראה בישראל. ולא היה ימים מועטים עד שהורה בישראל". זהו שמרמות כאן התורה: "ולחבדיל בין הטמא ובין הטהור" - מי שמדקדק אפילו בדיבורו, לחבדיל בין טומאה וטהרה, ומוציא מפיו רק לשון טהרה, הוא יזכה "להורות את בני ישראל" - לפסוק הוראות בישראל...
(מענה של תורה)

"ולא הורות את בני ישראל" (יא,א)
הגאון רבי ציון הכהן זצ"ל עסק בחינוך לתורה וליראה בעיר צפאק שבטוניסיה, כאשר ההשכלה נעצה טלפיה ופיתתה לשלוח את בני הנוער לבתי ספר ששילבו לימוד תורה בלימודים כלליים. התוצאה היתה הרס מוחלט וסחף התדרדרות. נענה ואמר: זהו שרמו הכתוב: "לחבדיל בין הקודש ובין

"ותצא אש מלפני ה'" (י,ב)

יש לפרש בדרך רמז, כי הנה צריך האדם לפחד ולהזדעזע לפני שמוציא מפיו את שם ה' בברכות או בתפילה, שהרי אמרו רבותינו בתלמוד (שבועות לט). שכל העולם כולו נזדעזע בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא "לא תישא את שם ה' אלוקיך לשוא", לכן צריך האדם להיות בקיא היטב בהלכות ברכות לבל יברך ברכה לבטלה ויוציא חלילה שם ה' לשוא, וכן בשעה שמברך ברכה צריך להתלהב ולהזדעזע כשמוזכרים את שם ה'. וזהו שאומר הכתוב: "ותצא אש מלפני ה'" - צריך האדם להרגיש פחד והתלהבות ולהיות בבחינת "אש", לפני שמזכיר את שם ה'...
(תורת הפרשה)

"ולחבדיל בין הקודש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור, ולהורות את בני ישראל" (י,יא)

כתב בספר "כתנות אור": במסכת פסחים (דף ג.) מספרים חכמינו: "הנהו תרי תלמידי דהו

מוזקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

הנפש גם אני, סיפר הגר"מ רימר לילדיו, התהלכתי אחוז רעב ובנוסף לכל זאת נתקפתי במחלת הטיפוס המסוכנת, והיה קיים חשש שאם לא אוכל אקפח את חיי. והנה, ראיתי לפתע יהודי המתקרב אליי ובידיו ארבעה ככרות לחם. ידעתי שאם אבקש ממנו לתת לי ככר אחד אין סיכוי שהוא יענה לבקשתי, ולכן הערמתי עליו וגרמתי לכך שהלחמים יפלו מידי ואז לקחתי את אחד הככרות וברחתי. כבר אז ידע הגר"מ רימר שלא רק שלא הזיק לבעל הלחמים אלא אף עשה עימו טובה גדולה, כי אם היה אותו איש אוכל את כל הככרות, היה מת מניפחות, וכמו שאירע לאלפי יהודים שהחלו לאכול ללא הגבלה, ומפני שביטנם לא הורגלה למאכלים במשך כל כך הרבה שנים, מתו. וגדולים היו מתי הנפיחות ממתי הרעב. למרות הכל חיפש הרב רימר במשך כל ימיו את היהודי ההוא כדי להשיב לו את מחיר הלחם, ולא מצאו. גם לאחר שבחסידי שמים עזב את הגטו השקיע מאמצים בלתי נלאים על מנת לאתר את בעל הלחם ולא הצליח. במשך יובל השנים שלאחר מכן, גם לאחר שהעמיד תלמידים לאלפים, עדיין הציקה לו העובדה שלא השיב לו את הכסף לבעליו. כשהגיע מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל לניחום אבלים בבית המשפחה, שטח לפניו חתנו, הרב בנימין רימר, את סיפור המעשה ושאל האם צריך היה אביו זצ"ל לתרום לצרכי ציבור - כפי שמובא בהלכה לגבי גולן שאינו יודע ממי גול, וכפי שהבאנו בקטעים הקודמים - כדי לכפר על לקיחת הלחם בתקופת השואה. מרן זצ"ל שלל את הדברים מכל וכל, ואמר שכיוון שבפיקוח נפש מותר ליטול מזון מאדם אחר, כמו שמבואר בגמרא (יומא, דף פ"ג עמוד ב') שר' יהודה כשאחוזו בולמוס קיפח את הרועה ונטל ממנו את לחמו, והרי בכך שלקח את הלחם הציל למעשה את חייו של בעל הלחם, וכפי שסופר לעיל, הרי אין בכך איסור גול. דמיו של הלחם היו אפוא רק בגדר הלוואה, ובמקרה זה לא נאמר הדין של צרכי ציבור, וכשלא הצליח לאתר את המלווה, הוא נקי מעוון. מה שצריך לזכור, על כל פנים, הם דבריו של הנפטר הדגול לבניו, שיעץ להם לא להיכנס לעולם לספק כלשורו בעניינים אלה, ולמנוע בכך מעצמם מנה גדושה של עוגמת נפש במשך כל החיים.

(טובך יעונו)

"והשיב את הגולה אשר גול" (הכג). באחד משיעוריו הביא הרב מרא דאתרא (הרב זילברשטיין שליט"א) סיפור מדהים שפורסם בעיתון יהודי חרדי. קשיש בן תשעים שהגיע אל הגאון רבי שמואל טרוביץ זצ"ל בראשון לציון, וסיפר לו שבהיותו ברוסיה הלשיץ על תבירו ובגלל זה נקנס החבר באלף וחמש מאות רובל. "אני כבר בגיל זיקנה מופלגת, אמר היהודי, ומבקשני מהרב שיכנס את חברי בית הדין כדי שיוור לי מה לעשות כדי לכפר על חטאי". הגר"ש טרוביץ זימן אותו שנית לעוד כמה ימים. עשרים וארבע שעות לפני המועד שקבע קיבלתי מכה ברגלי, סיפר, וכשהמתנתי בתור לרופא בקופת חולים הייתה לי שם הפתעה כבירה כשנפגשתי עם, לא פחות ולא יותר, אחד מיורשי של היהודי ההוא שנקנס בגללי, ובו במקום סידרנו שהסכום יגיע אליו בחזרה. ראשית, רואים מכאן שאם יהודי רוצה באמת ובתמים לחזור בתשובה, אזי בדרך שרוצה לילך בה מוליכין אותו, ומסבבין מן השמים בדרכים מופלאות שהכל יסתדר כחפצו. עוד לקח מאלף הוא שגם כאב ברגל עשוי לשמש כמתנה מועילה, שהרי רק על ידי הכאב פגש היהודי הישיש את מי שרצה לפגוש.

הגאון הצדיק רבי מרדכי רימר זצ"ל, מנהלה הרוחני של ישיבת טשיבין בירושלים ומחוטנו של מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, קרא לפני פטירתו לבני המשפחה ואמר להם כדברים האלה: "ראו, בעניינים שבין אדם לחבירו לא כדאי לעשות דברים העלולים להכניס את עושיהם לבעיות וספקות. אני, כך סיפר על עצמו, עשיתי לפני למעלה מיובל שנים מעשה מסוים שהציק לי כל ימיי, עד לרגע זה. לכן אני מציע לכם, חזר ואמר, היהירו ואל תגיעו למצבים כאלה!". ומה היה מעשה שהציק להגר"מ רימר זצ"ל? את הסיפור שמע הגאון הרב מרא דאתרא (הרב זילברשטיין שליט"א) מפי גיסו, בנו של הנפטר, הגאון רבי בנימין רימר שליט"א. כשנסתיימה מלחמת העולם השנייה הסתובבו כידוע במחנות ההשמדה המוני אנשים שבמשך שנים לא הכניסו לפיהם מאכל שהיה בו כדי להשיביע את

והייתם לי סגולה

סגולה שתבוא לו שינה, שיחשוב על אמונת תחיית המתים. וגם יחשוב בגלי היס ותבוא לו שינה. סגולה נוספת שתבוא לו שינה, שיאמר פסוקים אלו כמה פעמים עד שישן: "תורה ציוה לנו משה מורשה קהילת יעקב". "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה". "סעפים שנאתי ותורתך אהבתי". "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה".

(הבית היהודי - חלקי')

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרב' שליט"א

הזיכרון הבנים

תורת הזיכרון...

בספר "עקרונות בחינוך ילדים" כתב שבדורינו כמעט ונשכחה לגמרי תורת החינוך, רוב ההורים פועלים כמגיבים ולא כמחנכים. את עניין החינוך הם מסרו לבתי הספר או לחיידר, כשחלקם מסתמכים בכך שהם מגיבים לדברים שמתרחשים. כשמגיע פתק מהמורה, מתייחסים לפתק. אם מגיע שהילד היה טוב, אומרים לו מילה טובה או נותנים לו מתנה. אם מגיע פתק שהילד לא היה בסדר, שואלים אותו, למה לא היית בסדר? או מענישים אותו. סוף דבר שהרבה מההורים מגיבים ולא יוזמים מהלכי חינוך. הדבר הזה הוא טעות מיסודו, כי הקדוש ברוך הוא ברא טבעים מיוחדים המקשרים בין ההורים לילדים כדי שישמשו להעברת מסרים, וכמו שכתוב (משלי א, ח) "שמע בני מוסר אביך ואל תיטוש תורת אמך", יש קשרים מיוחדים בין הורים לילדים שאין להם תחליף. מה שהורים יכולים לעשות אף אחד אחר לא יכול לעשות. ההורים הם אמורים להיות המחנכים של הילדים וזה מחייב שיהיה קשר רוחני בין הורים לילדים. לא יתכן שכל הקשר יהיה רק טכני, כמו מה ללבוש ומתי להתרחץ ומה לאכול והתגובות להתנהגות בבית הספר ולתוצאות המבחנים, וכמו כן לבדוק את שעורי הבית, ולבחון את הילדים וכיוצא בזה. ההורים צריכים להיות המחנכים של הילדים שלהם. הם צריכים לשוחח עם ילדים בנושאי אמונה, שכל ועונש, עולם הזה ועולם הבא וכדומה, שהרי אלו הם עיקרי החינוך וביניהם עוד נושאים חשובים, כמו אהבת תורה, ואהבת מצוות. מי צריך לחנך לדברים האלה אם לא ההורים? ובכלל זה, להסביר ולהטעים כל ענייני המצוות, הצניעות, ועוד ועוד. למשל, כשילד מוציא מפיו מילה לא יפה, מדבר לשון הרע, או משקר, וזה מגיע לידיעת ההורים הם אומרים לו, אסור, זה שקר, לשון הרע, אבל האם הסבירו לילדים למה שקר אסור ולמה הוא כל כך מגונה, האם הסבירו להם את חומרת עבירת לשון הרע? הורים טובים איכפת להם מאוד שהילד יברך ויתפלל, אבל האם הם הסבירו פעם לילד מה זו תפילה? האם ילד יכול להתפלל שלוש פעמים ביום את אותה התפילה, מבלי שהוא יבין במעט את תוכן התפילה ומעלתה, ואם לא הסבירו איך אנו מצפים ממנו להתפלל? האם אצל אנשים מבוגרים לא צריך לחזק את עניין התפילה? האם לחזור על אותו נוסח שלוש פעמים ביום שנים על גבי שנים אין זה מן העבודות הקשות ביותר? קיום המצוות בלי לימוד והסבר מהווה עול, וכל שכן אצל ילדים, וקשה להם מאוד לקיים אותם. הילד גומר לאכול ורוצה ללכת ומיד אומרים לו: ברכת המזון! האם הסבירו לו פעם מה זה ברכת המזון? מדוע שתהיה לו מוטיבציה לברך? הוא רואה זאת כגזירה שבארה אחרי האוכל, שהרי אף פעם לא אמרו לו לשם מה עליו לברך את ברכת המזון. לכן חובתנו לעמוד, להסביר, ללמד, והזורעים בדמעה ברינה יקצורו...

שלום בית

אל תצפי! הכלים בידריך!

ציפי היתה אוהדת מושבעת של אכילת מזון בריא והתמחיתה בבישול צמחוני. היא נישאה ליהושע, שהיה ניגוד המושלם של ציפי בכל הקשור להרגלי אכילה. יהושע היה מכור לחטיפים, והמזון ה"בריא" ביותר שהוא היה מוכן להכניס לפיו היה שניצל וצ'יפס. עובדה זו היתה ידועה בהחלט לציפי כאשר נישאה ליהושע, אולם היא קיוותה שהוא ישנה את טעמו לאחר שינסה את המעדנים הצמחוניים שהיא ידעה להכין. אולם היא טעתה. יהושע ביקש בשר בכל יום, ומבחר החטיפים ששמר לעצמו במזווה ביתם הלך וגדל. לאחר שחלפו חודשים מספר, הבינה ציפי שהוא לא ייכנע. היא היתה מאוכזבת. המחשבה על תזונתם הקלוקלת של הילדים שיולדו להם בעתיד החרידה אותה. אולם, הוא לא הראה כל כוונה להשתנות. לפיכך, הורידה היא את רמת ציפיותיה. אט אט הפכה הכניעה הנרגנת שלה לקבלה אמיתית. היא קיבלה את העובדה שיתכן ויהיה עליה לבשל ארוחות נפרדות עבורה ועבור בעלה וילדיה לאורך כל חייהם המשותפים. ציפי החלה לבשל את המנה העיקרית לפי טעמו של יהושע, ולצידה, תוספות מהן יוכלו שניהם לאכול. הדבר נמשך כשנה לערך, עד שעבר אחד אמר יהושע: "אולי במקום צלי הבשר הרגיל של שבת, תכניי פשטידת קישואים?". והיא השיבה מופתעת: "מה? באמת? בסדר גמור!" ואצה אל מחברת המתכונים שלה כדי לחפש מתכון מתאים. יהושע הלך אחריה ואמר: "את ודאי שמחה שלשם שינוי ביקשתי פשטידת ירקות, לא כן?". ודאי שאני שמחה", השיבה ציפי בחיוך, "אבל אשמח מאוד גם להכין עבורך צלי בשר עם תפוחי אדמה, אם תרצה". תוך חודשים מספר הפך יהושע לאוהד נלהב של מזון צמחוני. מעתה, הופיע בשר על שולחנם רק לרגל מאורעות מיוחדים. מעשה זה קורה כמעט עליו אישה אשר מחפשת דרכים לשינוי אך הדרך היחידה שאכן עשויה להוביל אותנו אל הפסגה, היא נחישות מצידנו שלא לנסות לשנות אותו. אין זאת אומרת שעלינו לחיות בצער ולדחוק את כל הרגשות השליליים שאנו חשות לפעמים. אולם עלינו להשתדל שלא להציק, למתוח ביקורת, או להקניט. כאשר מצב רוחו של הבעל ירוד, איננו צריכות להשפיל אותו עוד יותר. עלינו להשתדל מאוד להימנע מהשוואות בלתי מחמיאות בינו לבין אחרים. הבה ננסה לחשוב על עצמנו - האם לא היינו נפגעות עד עומק נשמתנו אם בעלינו היו נוהגים בנו כן? נזדקק לכלי יקר הנקרא סבלנות, כדי להתמודד עם רשימה - שעלולה להיות ארוכה - של דברים שאינם לשביעות רצוננו. יתכן שהוא ישן יותר מדי, שוכח לשלם חשבונות בזמן, מתרגז מהר, מרושל בהופעתו, קמצון, חסר ביטחון עצמי, מופנם יותר מיד, אדיש לרגשותינו

קולני מיד, סגור מיד, מפזר תמיד את חפציו האישיים היכן שבדיוק עכשיו סידרת, אינו מרוכז וכן הלאה וכן הלאה. עם חלוף הזמן, נגלה שאנו מסוגלות לקבל את כל הנוכח לעיל אפילו בלי לרטון! ככל שנתמיד במאמצינו, תהפוך הקבלה שהיתה בתחילה מלאכותית וכפויה, לקבלה מאהבה. היכולת להניח לכל אחד (כולל הבעל) להיות מה שהוא, תעמיק ותשתרש בתוכנו. ואם נוסף תפילות ותחינות לבוא יתברך בין "עבודה" לעבודה ובין "מטלה" זו לתברתה, נקבל את הישועה בגדול ומי שלא מאמין שתנסה...

אמרי שפר

* הרה"ק רבי מנחם מוורקה אומר: למד לשתוק - כדי שתדע לדבר.

* הרה"ק רבי זאב וולף מסטריקוב אומר: למה מדבר האויל? רוצה הוא להוכיח לאחרים ש"חכם" הנהו, מוטב אפוא שישתוק וירמה אחרים, משיפתח פיו וירמה עצמו.

* הרה"ק רבי חנוך גרשון מרדיין אומר: מחבב אני את דברת החכם, אבל יותר את שתיקת הכסיל.

* הרה"ק רבי בנימין וולף אומר: השיחה הרבה בכל מקום מזיקה ועולום טובה ממנה - השתיקה.

(פתגמים נבחרים)

yeasa.beracha@gmail.com
www.tiferetbanim.co.il

למעוניינים שהעלון ישלח להם בדואר האלקטרוני, נא להשאיר הודעה:
למעוניינים כתובתנו באינטרנט:

ועל כן יאמרו המושלים-מישל ונמישל

מִשְׁלָּהּ מִשְׁלָּהּ מִשְׁלָּהּ

טענות רבות מחפש היצר הרע כדי לבטל את האדם מקיום המצוות, על האדם לדעת כיצד להשיב מלחמה שעה. משל נפלא בעניין זה המשיל רבי ישראל מאיר הכהן בעל ה"חפץ חיים" זצ"ל: משל למה הדבר דומה? ליהודי אחד שרץ ברחובה של עיר. שולי בגדיו מופשלים וכולו נושם ונושף. פגש בו ידיו ושאל: מדוע הינך כה ממהר? סלח לי - אמר האיש - אין לי זמן לשוחח עימך. ממחר אני לחפש מעט פרנסה כי מטופל אני באישה וילדים ובבית אין כל... ולשם כך אתה רץ - התפלא הידיד - והלא בין כך ובין כך לא תהיה עשיר כרוטשילד, מוטב לך שתשב בביתך ותנוח... מתפלא אני עליך - אמר האיש - וכי משום שלא אהיה עשיר כרוטשילד, אשב בביתי ולא אעשה דבר והלא אם אעשה כדברך, לא יהיה בביתי אך לא פת לחם! כן הוא גם הנמשל - אמר ה"חפץ חיים" - לעיתים קרובות בא היצר הרע אל האדם וטוען בפניו: מדוע לך לעמול כה קשה לקיים מצווה? על כן על האדם להשיב לו: אם כעצתך אעשה לא יהיה לי מאומה לעולם הבא...

(משל למה הדבר דומה)

נער אחד יתום רך בשנים נפלה לו ירושה גדולה. לא ידע הנער מה לעשות בכסף כה רב, על כן פנה אל קרוב משפחתו וביקש ממנו עצה. קרוב המשפחה, שהיה נוכח, דיבר אל הנער בעורמה, ושיכנע אותו כי הוא יטפל בכסף ויעסוק במסחר, ואת הרווח יחלקו ביניהם. שמח הנער על ההצעה הנדיבה, והעביר את מלוא סכום הירושה לרשות קרוב המשפחה. עסק הקרוב במסחר והצליח מאוד, אלא שלנער סיפר כי הפסיד את הכסף... בצר לו פנה הנער אל רב העיר וסיפר לו את אשר אירע. הרב בפיקחותו הבין מיד כי קרוב המשפחה ידו במעל, וכי אין משאו ומתנו באמונה, כל כן פנה אל הנער ואמר: אמת הדבר כי אין בידי להושיעך שכן כל עצה שאתן לך, יבוא מיד קרוב המשפחה ויאמר היפך הדברים. אך דבר אחד יכול אני לומר לך בברור: קרוב המשפחה שלך הוא רמאי ונוכל! עליך להיזהר מפניו ככל יכולתך!

כן הוא גם הנמשל - אמר המגיד מדבונא זצ"ל - פעמים רבות מתחזה היצר הרע לאוהבו של האדם, ומציג עצמו לפני כדורש טובתו, עד שאף אם ניטול עצה מן החכמים, יבוא היצר הרע יעשה עצמו כאוהב, ויטען בדיוק את ההיפך... עלינו לדעת דבר אחד ולזכור תמיד: היצר הרע הוא שונא מושבע שלנו ומחפש תמיד את רעתינו! ואיך זיל גמור.

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ אם שמע קדיש או קדושה בין הנחת תפילין של יד לתפילין של ראש - לא יפסיק לענות, אלא שותק ושומע ומכוין למה שהציבור אומרים. ואם עבר והפסיק וענה קדיש או קדושה - אינו צריך לברך "על מצות תפילין" על התפילין של ראש. ואם אחר שברך "על מצות תפילין", שמע שמתקרבים ובאים לומר קדיש או קדושה, ומשער הוא שאם יכרוך שבע כריכות על הזרוע, לא יפסיק להניח גם תפילין של ראש ולענות אחר כך קדיש או קדושה, רשאי שלא לכרוך הכריכות, אלא יהדק התפילין של יד בזרוע, וימהר להניח לאחר מכן תפילין של ראש, ואז יענה קדיש או קדושה, ואחר כך ישלים לעשות שבע כריכות על הזרוע.
- ✓ השומע ברכת תפילין מחבירו, והוא נמצא בין הנחת תפילין של יד לתפילין של ראש - לא יענה אחריו אמן, ואם עבר וענה, אינו צריך לחזור ולברך על תפילין של ראש. יש להחמיר שלא להפסיק בעשיית איזה מעשה שהוא בין תפילין של יד לתפילין של ראש, ואפילו בנתינת צדקה לעני, כיון שיש בזה היסח הדעת, וכן אין להוריד שרוולו בידו על ידו השמאלית. ומכל מקום בדיעבד אין לברך על מצות תפילין של ראש, אלא אם כן הפסיק בדיבור ממש. ולכתחילה יזהר אף שלא ירמוז באצבעותיו, ולא יקרוץ בעיניו בין תפילין של יד לתפילין של ראש. אבל במקום צורך קצת, כגון לרמוז לעני שימתין לו עד שיניח תפילין של ראש ואחר כך יתן לו צדקה, מותר להפסיק ברמז בין הנחת תפילין של יד להנחת תפילין של ראש, ואפילו לכתחילה.
- ✓ לאחר שברך על תפילין של יד, יקשור תפילין של יד בזרוע השמאלית במקום הקיבורת שהוא בשר התופת, וצריך להניח עם התיתורא כולה בחצי המרפק התחתון הסמוך לאציל היד (למטה), ולא למעלה מזה אפילו כל שהוא. ויכרוך סביב הזרוע שבע כריכות שלמות, שחצאי הכריכות הראשונה והאחרונה לא נחשבות, ואין לברך שום כריכה בקיבורת אלא הכל על אמת היד.
- ✓ לאחר כריכת שבעה כריכות, מניח תפילין של ראש בעמידה, וצריך להניח במקום שערות הראש ולא ירד מהן אפילו חלק קטן מאוד על המצח. ומי שנשרו שערותיו ידקדק להניח במקום שהיו לו שערות בראשו.
- ✓ צריך שיהיה קשר מאחורי הראש למעלה בעורף. שהוא סוף הגולגולת, וכנגד הפנים ולא למטה בצואר. וטוב שיהיה עיקר קשר למעלה מן הגומא שמאחורי הראש. ועל כל פנים יש לזהר שתהא הרצועה המקפת את הראש מצומצמת ומהודקת סביב ראשו, ולא יהיה היקף הרצועה גדול מהיקף הראש, כדי שלא יזוזו בית התפילין או הקשר ממקומם הראוי.
- ✓ לא יחזיק התפילין מהרצועות כדי להניחן על הראש. כיון שאין זה כבוד לתפילין להחזיקן כך, אלא יחזיק התפילין מהבית והקשר ויניחן על הראש.
- ✓ לאחר הנחת תפילין של ראש, יכרוך שלוש כריכות על האצבע האמצעית הנקראת אמה, כריכה ראשונה בפרק האמצעי, ושתיים בפרק הקרוב לכף היד וכשכרוך יאמר את הפסוק (הושע ב, כא-כב): "וארשתך לי לעולם, וארשתך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים. וארשתך לי באמונה וידעת את ה'". ואת שלושת הכריכות יעשה בעמידה. ומי שלא בירך עדיין ברכות התורה - לא יאמר את הפסוק וארשתך וגו'.
- ✓ אם יש תחבושת על אצבע האמצעית, יכרוך על התחבושת ולא על אצבע אחרת ומי שהאצבע האמצעית כואבת לו ואינו יכול לברך עליה או שחסרה לו אצבע אמצעית, יכרוך על האצבע הסמוכה לאגודל.
- ✓ לאחר שכרוך את שלושת הכריכות על האצבע, יכניס מיד את קצות רצועות התפילין של ראש בתוך החגורה בעמידה. את רצועת שמאל יכניס בריוח שבין החגורה למכנסיים מלמעלה, ואת רצועת ימין יכניס מלמטה, ויכניס גם את ראשי הקצוות לתוך החגורה, כדי שלא תהיינה הרצועות משולשלות לארץ.
- ✓ מעיקר הדין מותר לגלות תפילין של יד, ואין צורך לכסותן, בין בשעת ההנחה ובין לאחר מכן בעודן עליו, ומה שאמרה תורה "והיה לך לאות על ירך", ודרשו חכמינו ז"ל: "לא לאות ולא לאחרים לאות", אין הכוונה שמחוייב לכסות את התפילין של יד, אלא הכוונה היא להניחן במקום שדרכו להיות מכוסה, דהיינו הקיבורת, שעליה מניחים את התפילין. (וראה בסעיף הבא).
- ✓ אף על פי שנאמר לעיל בסעיף הקודם שמעיקר הדין מותר לגלות את התפילין של יד, ואין צורך לכסותן, מכל מקום לכתחילה טוב יותר לכסותן. (וראה בסעיף הבא).
- ✓ נהגו המדקדקים (על פי הקבלה) לכסות ולהאפיל בטלית על הזרוע, כדי שתהא הנחת תפילין של יד בהצנע.
- ✓ יש נוהגים לכסות את בית התפילין של יד במכסה של קרטון מרובע, כדי שלא יתקלקל הריבוע של הבית, ויש להם על מה שיסמוכו. ובלבד שבשעת הברכה וההנחה על היד, יהיו התפילין של יד מגולות, ורק לאחר שסיימו הנחת תפילין של ראש יכסו את התפילין של יד.

(התפילה והלכותיה)